

DE **TRANCE**-MODERNE CONDITIE

De door Simon Posthuma en Marijke Koger (*The Fool*, 1966) ontworpen psychedelische schouw van het woonhuis Kinfauns, Esher UK, van George Harrison en Patti Boyd: zo drong de geestverruiming het huishouden binnen

Bron: *Patti Boyd: Wonderful Toninght*; Handheld Books, Londen 2011

'The 5000 spirits or the Layers of the Onion', album van de Incredible String Band uit 1967; hoesontwerp van Simon Posthuma en Marijke Koger als een verzinnebeelding van de magische New Age

HET TIJDPERK VAN DE TRANCE

naar een andere perceptie van maatschappelijke turbulentie
(Huxley en Orwell; West en Oost in Dystopia)

Het zijn niet de sociale wetenschappers en de filosofen die de wereld waarin we leven werkelijk weten te doorgronden, zo te zien. Dat zijn altijd al de literatoren die in hun verschillende genres op een bepaalde bewust gekozen wijze op de sociale werkelijkheid reflecteren. Maar daarvoor geldt wel dat hun verhalen en schrijfstijlen doorleefd moeten zijn en er een gezonde nieuwsgierigheid aan hun schrijven ten grondslag ligt. Want egocentrisme en vooringenomenheid staat een goed beeld van de werkelijkheid weer in de weg. Wetenschappers en filosofen hollen altijd achter de feiten aan, alleen al omdat zij eigenlijk buiten die alledaagse werkelijkheid blijven staan en niets direkt aan de mensen om hen heen hebben te bieden om verder mee te komen. Zij wentelen zich in het verleden en in hun vertwijfelde pogingen om dat verleden doeltreffend te duiden, ook al proberen ze wanhopig hun oplossingen en voorstellingen aan het belangstellende lezersvolk op te dringen.

In de afgelopen eeuw waren er twee schrijvers die erin uitblonken om ons een indrukwekkend beeld van die werkelijkheid voor te toveren die te denken gaf en tot een aanpassing van ons denken, scheppen en handelen aanzette.

In 1932 publiceerde Aldous Huxley zijn roemruchte sciencefiction roman *Brave New World* die een aantal iconische maatschappijconcepten introduceerde. Het boek was een voorstelling van de werkelijkheid waarop de toenmalige diepe economische en politieke wereldcrisis zou kunnen uitlopen: een verlichte en verbraafde Nieuwe Wereld die met wetenschappelijk gevoede conditionering en sociaaltechnologie in gang zou worden gehouden als oplossing van de wereldproblemen zoals permanente economische depressie en overbevolking. Het boek presenteerde het eerste idee van de harmonisch gestratificeerde Globale Wereldorde. We kunnen nu ook allemaal nog wel het begrip van de Alpha-man, de geboren leider. In het boek wordt hij bionisch gekweekt omdat de voortplanting buiten de menselijke broedmachine om tot taboe wordt verklaard. Ford en Freud worden tot de nieuwe Goden bestempeld en de tijd begint weer opnieuw vanaf de uitvinding van de Lopende Fabrieksband.

Het bijzondere van het boek is dat het voorspelt dat zich een nieuwe vorm van manipulering van de totale bevolking zal ontwikkelen die werkt met het veraangename van de persoonlijke ervaring waarnaar een freudiaans verlangen wordt opgewekt dat de lust vervangt. De mensen worden gevoed met een middel dat de zinnen verzacht en de onlust verdoofd. Dat middel wordt 'soma' genoemd en is in feite een subtiel werkend morfium. Het wordt breed ter consumptie aangeboden en is daarmee een metafoor voor de massaconsumptie die na de tweede wereldoorlog pas goed tot ontwikkeling komt. Massaproductie wordt tegelijkertijd massaverslavingstechnologie die alle mensen gunstig stemt en africht op gedwee samenwerken. Dwang en verboden zijn vervolgens niet meer nodig. Er mag best aan het systeem ontsnapt worden door naar buitenplaatsen te reizen waar de comfortabele omstandigheden niet meer gelden. Zoals naar de onherbergzame en veraf gelegen Falklandeilanden, waarop de heerlijke brave beschaving geen vat heeft. Maar dan ontstaat al gauw het terugverlangen naar het comfort van *Brave New World*.

Huxley noemt zijn visie een dystopie en beslist geen utopie. Maar het vreemde is vervolgens dat die visie een loopje met hem neemt in latere jaren. Het concept van de 'soma' intrigeert hem en allengs voelt hij zich steeds meer en meer aangetrokken tot een variant daarvan: de bewustzijnsverruimende middelen. In plaats van de verdovende variant zoals morfine dat meer model stond voor de plezierige effecten de 'soma'. Hoewel hij al gauw, in een na de oorlog van het boek geschreven evaluatievervolg, constateerde dat zijn dystopie veel sneller tot verwerkelijking was gekomen dan hij verwacht had, kwam hij er ook achter dat er op de geestverruimende variant een taboe bleef bestaan. Hij veronderstelde dat dit kwam omdat de geestverruimende variant die een mystieke trance-ervaring opwekt tot veel diepere inzichten voert die weer zeer maatschappijkritische effecten kunnen hebben. Nochtans beschouwde

hij ze niet als behorend tot het arsenaal van de verslaving en hij stortte zich op een verder onderzoek door zelf de proef op de som te nemen. Binnen de kortste keren werd hij bekeerd tot het hindoeïsme en predikte hij de mystieke opvattingen zoals uitgedrukt in de vedantische basisliteratuur. In het boek 'The Doors of Perspection' uit 1954 vertrouwde hij zijn bevindingen aan het papier. Hij begon ermee dat zijn ervaringen hem er van bewust hadden gemaakt dat ook de religieuze praktijken daar al op inspelen door middel van de inrichting van de gebedsruimtes, zoals de gotische kathedralen van Engeland. Zienderwijs werden zo de deuren van de perceptie opengezet naar een andere waarneming van de werkelijkheid, naar de mystieke ervaring waarin mensen in een trance van verwondering raken die hen binnenvoert in het verbeelde Al of de Kosmos. Natuurlijk kon dat maatschappelijk niet de bedoeling zijn, althans dat verwachtte hij. Dan noch was zo'n ervaring niet meer dan een tijdelijke ontsnapping aan de orde van de discipline. Maar spiegelde hij zichzelf daarmee niet iets voor? Om zo toch na verloop van tijd weer in de negativiviteit van de Dystopie gevangen te geraken?

Velen volgden hem en in de zestiger jaren werden zijn inzichten uit 'The Doors' tot een ware rage die tot enerverende hoogmissen leidden in de tempels van de Pop met voorgangers als Jim Morrison en George Harrison in het epicentrum van aandacht. Waren de New Creatures van Jim wel zo gedegen afgeschermd van de Hoge Heren van de Commerciële Beschaving? Hoe het ook zij. De geestverruiming voerde door een verslaving aan het opgewekte genot van de ervaring van iets bovenaards al ras weer tot de hang naar de euforisch stemmende verdovende middelen. En de verstrekking daarvan was in handen van misdadige dealers die een bandietenterreur op gang hielp in de zeventiger jaren, die voortduurt tot op de dag van vandaag.

De koepel van het Alhambra van Granada als ruimtelijke trance-ervaring die de zinnen zou kunnen verruimen door de sublieme ervaring

het ogenschijnlijk toezicht van Big Brother

Grote Broer Poetin bij de presentatie van zijn State-of-the-Federation, maart 2018

In 1948 kwam er een vergelijkbare dystopische roman op de Engelse boekenmarkt. George Orwell, de anarcho-syndicalist die vlak voor de oorlog aan de kant van de Catalaanse republikeinen tegen het regiem van Franco had meegevochten, presenteerde een heel duister beeld van de nabije toekomst in Oost en West. Hij ontleende die visie vooral aan boeken zoals 'Darkness at Noon' uit 1940 van de Hongaar Arthur Koestler over de toenmalige Sovjet-Unie, waarin de dictatoriale omstandigheden treffend worden beschreven. Maar net als Huxley situeerde hij zijn dystopie in het Londen van een nabije toekomst. Deze keer van 1984. Het land was toch maar socialistisch geworden als onderdeel van Oceanië, een van de drie in permanente onderling oorlog verkerende grootmachten. Dat Oceanië vertoonde alle kenmerken van het Stalin-regiem - dat met het bewind van Poetin een postmoderne update heeft gekregen en in Noord-Korea is vervolmaakt. Tegenhangers waren het Neo-bolsjewistische rijk Eurazië als vergroting van de USSR met West-Europa en Oost Azië waar elke vorm van individualiteit was uitgeroeid door permanente bedreiging met de dood. Orwell voorzag dus in de nabije toekomst de volkomen verdrukking met allerlei psychosociale en technische middelen van elke vorm van individualiteit door een oligarchische elite die zich door de Grote Leider laat representeren die het algemeen welzijn predikt. Het China van Xi komt er wel verbluffend dicht in de buurt! Maar net als de spin die zit opgesloten in het web waarmee hij zijn prooi vangt, zo is ook de elite het slachtoffer van haar eigen machtswellust. En de leider, de Big Brother, is niets anders dan een

fantoom, een publiek figuur die gehoorzaamt aan de wetten van de staatsmedia die alles voorschrijven. Zo raakt alles en iedereen in dezelfde trance, in dezelfde zinsbegoocheling. Natuurlijk is er een ontsnapping mogelijk door aan het web te ontglippen. Maar hoe doe je dat!? De zinsbegoocheling doorzien is daarvan de eerste stap om vervolgens alle lustopwekking het hoofd te bieden, te ontwijken of er gewoon maar geen gehoor aan te geven. Want de tranceopwekking werkt vooral via geluidsgolven die zich alom in cirkels verspreiden. Maar via het zicht wordt de trance gebroken door alle verval dat steeds duidelijk zichtbaar aanwezig blijft en tegenover de gestaalde perfectie de ervaring van een vreemd, maar vertrouwd welbehagen in het klungelige met zich mee brengt. Niet de kop van Poetin, Xi of Kun-jong-un imponeert. Integendeel, daar knapt menig mens meteen op af. Het zijn de woorden van de voorgedragen teksten die tot het fanatiek belijden aanzetten. Zo was het ook met de diensten ter ere van de figuur van Christus of de profeet Mohammed! 'In den beginne was het Woord en het Woord was God', zo begint de Bijbel... niet voor niets.

Geluid, geur, chemie kunnen bedwelmen en gevoel kan ergens gelokaliseerd alom overheersende ondragelijke pijn registreren. Maar wat men ziet kan hooguit plezier of ontzag of afkeer opwekken, of zelfs pijn aan de ogen doen. Maar dat is dan vooral overdrachtelijk en altijd te ontwijken door weg te kijken. Maar aan dwingend geluid valt niet te ontkomen omdat dat het zintuig volledig vervult. Dat komt door onze waarneming met behulp van een specifiek zintuig. We zien met onze paar ogen afzonderlijke deeltjes op afstand ook al zijn ook dat interfererende golven en kunnen we onze ogen richten op iets specifiek. Maar we horen geen geluidsdeeltjes of proeven smaakdeeltjes en ruiken ook geen geurdeeltjes in drie of vier dimensies. Ook voelen of verdoven we geen pijndeeltjes! Daarom is de Pop een muziekervaring en staat de visuele show op het tweede plan omdat die zonder geluid maar een flauwe indruk achter laat. Het zijn dus alleen de doven die voorlopig ontkomen, maar ook de blinden door niet te lezen en van de woorden geen klanken te vormen die begrippen vormen die het gedrag manipuleren door met maatregelen te dreigen. Maar wie niet horen wil moet maar voelen.

En of men wel horen wil, daar zal toezicht op moeten uitgeoefend. Of gesuggereerd dat permanente toezicht aanwezig is. Dit is een volgende stap in de tranceformele disciplineren. Het toezicht is eigenlijk ook van de orde van het geluid, geur, chemie en gevoel want het is alom aanwezig en neurotiseert ons denken totaal om ons volledig te nihiliseren in dienst van Big Brother. Ook al is Big Brother in feite gefingeerd via het permanent gepresenteerde beeld van hem die met de veronderstelling is verbonden dat er overal camera's draaien die ons persoonlijk registreren. Zoals Orwell al veronderstelde werkt het scherm van twee kanten door ook de kijker te bekijken. Maar dit is nog maar sinds kort verwezenlijkt door middel van het internet en de smartphone en de berekende uitlezing van de hiermee binnengekomen Big Data die de verleidings- en controlemachinerie voeden van Big Brother. En dat steeds meer en

meer volkomen geautomatiseerd! Big Brother is dus inmiddels in feite een op hol geslagen trance-formerende Bio-Robot waarop een concreet beeld van een mens van vlees en bloed is geprojecteerd. En die niet meer is af te stoppen of te ontwijken valt. Ook vluchten kan niet meer, want waar dan naar toe?! Het enige wat we nog kunnen doen is ons zo veel mogelijk gedeisd houden en op te gaan in onze private bespiegelingen.

Maar Big Brother is geen robot in de technische of de bionische zin. Eigenlijk is Mark Zuckerberg als grootaandeelhouder van Facebook het beste voorbeeld van zo'n soort biorobot en is Facebook het beste voorbeeld van de manier van opereren. Facebook kan als model dienen om op begrip te brengen hoe onder trancemoderne condities via sociaaltechnische middelen en berekeningen iedereen wereldwijd met elkaar wordt verbonden en aan elkaar verplicht als zogenaamde vrienden die het nodige van elkaar moeten willen weten. De baas van Facebook die tegelijk de uitvinder en implementator van de technologie was, wordt ondanks zichzelf spin in het web die er de vruchten van opstrijkt, maar zichzelf niet meer kan doen ontwarren. Ook niet als dat web wordt binnengebroken door andere technologiebedrijven om er een sociale manipulatie mee uit te voeren. Daarvoor staat weer de Facebookpixel model. Zuckerberg heeft geen eigen leven meer en is daarmee sociaal gebiorobotiseerd, zoals dat eigenlijk ook met een Poetin het geval is die door de Russische Veiligheidsdienst SVR is gegijzeld om er een heel volk en misschien wel een hele wereldbevolking mee te manipuleren. Dat alles ter garantie van de sociale samenhang en stabiliteit en de stevige consolidatie van de megalomaan scheefgegroeide machtsverhoudingen van het gewin en de gewilde onderwerping. Het politieke concept van het door een paus ooit ontwikkelde corporatisme heeft weer een nieuwe gedaante aangenomen! Er was een ander soort corporatisme ontstaan, waarvan Marshall McLuhan al de contouren had geschetst. De collectieve media waren ontstaan als een soort lichamelijke en zintuiglijke extensie van alle aan die media onderworpen mensen. En er was al ras geen ontkomen meer aan! Maar McLuhan ontging er nog een enkel medium dat misschien voor het opnieuw inrichten van de naoorlogse wereld wel het meest doorslaggevend was. Dat was de soma uit Brave New World die door een goeroe - Timothy Leary - voor het eerst aan die nieuwe wereld verleidelijk werd voorgehouden met de veronderstelling dat je er mee aan die wereld ontsnappen kon. De autoriteiten zaten hem prompt op de hielen maar hij wist als eerste de Beat poëten te indoctrineren en die vonden in de hippies hun willoze eerste bekeerlingen.

OVER POSTINDUSTRIALISME EN GLOBALISATIE

In elke sociologische beoordeling van de stand van zaken in onze steden, overheerst een humanistisch perspectief van het denken in oplossingen of een dreigend verlies van het geloof daarin. Een werkelijk materialisme zoals de Grieken dat kenden, bv in hun

beoordeling van de kracht van de Eros (De cultuur = het onnatuurlijke schip van de ziel dat zich door de woeste zee van materie worstelt) is ons als moderne wetenschappers nog steeds niet voorbehouden en weerhoudt ons van een diep inzicht en een doorbraak naar een werkelijk modern breuk met al het oude - met name de monotheïstische religie. We moeten toe naar een nieuwe boordeling van de krachten die het moderne heeft losgemaakt en alleen door modernistische 'sjamanen' zijn te beheersen als natuurkrachten waarvan ons de werking en betekenis te boven gaat en waarvan de werkingen alleen op een hoog niveau van kennis en inzicht van de effecten zijn in te zetten, maar niet zijn te beheersen. Want die krachten zijn voor de meesten van ons ook levensbedreigend. Ik doel hier met name op het lot van de Islamcriticasters Van Gogh en Hirsi Ali! Het gaat hier in de eerste plaats om de rol van de religie en de seksualiteit zoals Freud ons dat heeft proberen te verkopen. Seks en religie zijn niet een positieve en productieve aandrang tot leven die alles doordrenkt, maar een vlucht uit de werkelijkheid van alle onontkomelijke verplichting, verveling en veroudering. We vluchten in de seks om aan het besef van de macht van de eindigheid te ontkomen. Sjamanen wijzen ons een andere weg, mits we met de Seks en de Religie breken, vooral met de verdwazing daarvan die in de Islam en het Katholicisme tot monsterlijke uitdrukking komen. We kunnen dus ook gevoeglijk alle veronderstellingen van iemand als Mircea Eliade vergeten die sjamanisme weer op het Katholicisme of Hindoeïsme wilde herleiden! Sjamanisme is juist al een breuk vooraf, een ontsnapping aan deze realiteit hier en nu, tegelijk in verleden en toekomst tezamen bewust geworden en magisch beheerst!

Sjamanen gaan ervan uit dat alles bezield is. Maar eigenlijk zouden we moeten zeggen dat alles 'beziend' is en dat we dat zelf ook zijn. Zij begrijpen daarmee dat er een totale eenheid in ruimte en tijd heerst waarbij het kosmisch Al en ons kosmische membraan - het brein - een geheel vormen dat als het Zijn is op te vatten en als het Zijnde is te bestuderen, maar principieel niet is te begrijpen. De mechanismes van het Zijn blijven voor altijd raadsels als het eropaan komt. De wetmatigheden van het Zijnde traceren en beschrijven is heel wat anders dan die te begrijpen en in theorieën vast te leggen die weer principieel weerlegt moeten kunnen worden, bijvoorbeeld via paradigmawisselingen! We kunnen alleen de veranderingen van het Zijnde objectief traceren. Deze inzichten worden volledig door de Quantum mechanica - die op gespannen voet met de inzichten van Einstein staat - ondersteund. Daar komt nog bij dat de werkelijkheid met behulp van de mathematica en de computergestuurde algoritmiek is te berekenen en supersnel te simuleren en voor te programmeren via de steeds meer geautomatiseerde geglobaliseerde media- en gerobotiseerde industrie. Die industrieën komen ook steeds meer in handen van allesoverheersende brutale bandietensyndicaten. Algoritmes kunnen hele zinnige en bruikbare methodes opleveren om de wereld in razendsnel tempo te verbeteren, maar in de handen van commercieel georganiseerde syndicaten zijn ze een uiterst gevaarlijk instrument voor de instelling van een panopticon op wereldschaal dat onze lusten voedt en uitbuit voor het individuele gewin van enkele machtswellustelingen,

zoals een Poetin, Xi en een Kim met hun gedwee ten dienste staande staatsveiligheidsdiensten! Maar hier in het Westen zijn dat de massaconsumptiesyndikaten die alleen maar aanzetten tot nog meer verslavende consumptie van hun vaak nutteloze producten. Natuurlijk doet dat een samenstel van oligarchen ontstaan die elkaar weer onderling steeds meer het leven zullen gaan zuur maken om met een allesvernietigende kracht elkaar uiteindelijk te gaan uitroeien. Een laatste overlevende zal er niet zijn omdat de gehele werkelijkheid voor welke mens dan ook onleefbaar dreigt te worden, te beginnen met de insecten aan de basis van de voedselketen. Ten slotte zal Big Brother worden opgeofferd als de Grote Zondebok die we het allemaal kunnen aanrekenen.

Maar ook als het tij is te keren zal het een geautomatiseerd overheerste maatschappij doen ontstaan waarin wij mensen elkaar alleen nog maar tot vervelens toe in wederkerigheid dienen te vermaken volgens de wetten van de burgerlijke gehoorzaamheid. Als toeristen die om het half jaar bij elkaar op bezoek komen. En zo zal er een wezenloze wereld tot bloei en vervolgens diepgaand verval gaan komen!

Ook is het in dit verband de existentieel-fenomenologische opvattingen van Heidegger aan te halen, zoals heel hermetisch geformuleerd in zijn 'Sein und Zeit'. En hoe daar op is doorgeborduurd. Heidegger veronderstelde dat de filosofen sinds Plato het Zijn uit het oog hebben verloren. Hij noemt dat 'zijnsvergetenheid'. Tegelijkertijd stelt hij dat het een besef van het Zijn ook inhoudt dat het een besef van de sterfelijkheid en het gedoemd zijn, is. Nu vormde dat bij de Grieken voor Plato ook nog niet zo'n zwaarwegend thema. Zij benadrukten meer de hang naar hedonisme en gemoedelijkheid. Heidegger veronderstelt verder dat de technologisering het existentiële besef van het op zichzelf en sterfelijk zijn heeft weggedrukt. Maar is dat nu zo vreemd en klopt dat wel? In al die eeuwen was er best wel het nodige besef van sterfelijkheid, maar zat men daar niet zo mee. Men deed daarover nogal laconiek en allengs werd dat opgelost met de verwachting van een meer of minder gelukzalig hiernamaals. Maar Heidegger heeft beslist een punt als hij bedoeld dat de dingen, de dieren en de mensen vooral instrumenteel werden beschouwd, ten nutte van de machtsuitoefening, de onverwinnelijkheid of de overleving en de verbetering van het eigen welzijn in grootfamilie of clanverband. Steeds meer en meer stond dat ook in de sterren geschreven en werden de dingen beschreven volgens de bruikbare eigenschappen voor alles waar machtshebbers op uit waren. Het was er met name ook na de Verlichting nooit om te doen hoe de dingen zich op zichzelf genomen aan de menselijke beschouwers voordeden. Alhoewel dat in de poëzie natuurlijk wel een uitdrukkingsvorm vond. Er werd gebouwd, gevochten en vernietigd om weer opnieuw te beginnen en er werd met plezier nietsontziend toegeëigend, maar de bekommernis om de dingen speelde nauwelijks nog een rol. Welnu, voor een beschouwing over het op zich zijn van de dingen was juist die bekommernis, de zorg, van eminent belang, hoe belangeloos dat ook was. En in de bekommernis speelt de geldelijke waarde van de dingen weer geen rol of het moest zijn dat de verzorger er wat gewin aan over wilde houden. Maar het in deze verbanden scheppen

of bijhouden van de dingen gebeurde wel met smaak en in allerlei zich ontwikkelende stijlen. De dingen namen dus een vorm aan, een heel bepaalde stijl ook. En daarmee kregen ze op zichzelf een bepaalde identiteit, een eigenlijkheid die onvervreembaar was. Oftewel een eigenheid die inderdaad het zijn van de dingen uitmaakt voor zolang ze duren en nog niet vergaan zijn. Die eigenheid doet zich ook voor in verbanden van hechting en tradities of gewoontes. Om dat te kunnen ontwaren moet je je dus onthechten en een gelaten houding aannemen tegenover alle maatschappelijke verlichtingen. Nou ja, dat was Heidegger behoorlijk opgebroken als deelnemer aan de ontwikkeling van het Derde Rijk!

Dat vormt meteen weer disciplinerende verbanden door een verplichting van de dingen aan elkaar. En het is op dit punt dat het denken van Foucault om de hoek kwam kijken. Foucault postuleert een geschiedenis van het meten en reguleren van de dingen en van de woorden in allerlei verbanden waarmee dat wordt bewerkstelligd en georganiseerd. Wat als geheel een hechte orde schept. Maar aan die orde zullen de dingen steeds weer als vanzelf ontsnappen omdat ze er wezenlijk niet in te vangen zijn, laat staan te ondervangen. Nu wilde Foucault met zijn wijze van analyseren van de stand van zaken een gereedschapskist aanbieden om aan die orde, die een netwerk met mazen vormt, te ontsnappen. Maar hoe te ontsnappen heeft hij nooit weten aan te geven. Daarvoor verwees hij naar het gedachtengoed van zijn wapenbroeder, Gilles Deleuze. Maar ondanks de veelvormige vertakkingen van diens denkpatronen, wordt je van Deleuze uiteindelijk ook niet veel wijzer. Alleen maar erudierter en taalvertuozier, maar daar heb je alleen maar wat aan in hoogburgerlijke kringen die het toch al steeds minder voor het zeggen hebben.

Een Hollandse Duitser bood uitkomst: Peter Sloterdijk. Hij was bij de Bhagwan in de leer gegaan, nog voor deze zich Osho liet noemen. Hij had zich de leer van Huxley en de Maharishi ter harte genomen met misschien ook wel een enkel pilletje LSD bij de thee. Hij ontwaarde een totaal cynisch geworden stemming en ging terug naar de Griekse denkers van voor Plato om er de kunische levenshouding weer mee boven tafel te krijgen in heel gewichtige bewoordingen. Heidegger was hen ook schatplichtig, maar hem was dit briljante inzicht ontgaan. Natuurlijk had Nietzsche de denkers al attent gemaakt op de mogelijkheid van een vrolijke wetenschap. Maar dat is nog wat anders dan een gemoedelijke levenshouding! Gemoedelijkheid was bij Nietzsche ver te zoeken!

Sloterdijk ontdekte vervolgens dat mensen in sferen leven waarin ze zich een thuis verschaffen door middel van geëigende esthetiek en een afscherming voor het van buitenaf overlopen worden. Hij noemde dat een vorm van immuniseren ten behoeve van een veilig gevoel. Een gedeeld gevoel voor stijl en esthetiek staat dit weer ten dienste om zo een betoverde gezamenlijkheid vorm te geven. Sloterdijks formuleringen zijn nogal tegendraads en hoogdravend, maar dat lijkt bedoeld om de taboes te doorbreken en toch niet als reactionair te worden afgedaan

door de heersende hypocritocratie. Zo weet hij zich in alle afzondering te handhaven als een ware levensgenieter die de zaak van een afstand waarneemt en lateraal bestudeert om zo tot fundamentele, vaak heikele conclusies te komen. Maar daarachter gaat toch het geloof schuil in een geborgen gemeenschap zoals de sanjassins dat in Oregon probeerden te realiseren en vandaar uit in steeds individueler vormen en naar aller tevredenheid over de planeet te verspreiden. Zo streeft men naar een geluk dat niet gecompromitteerd kan worden. Het doet allemaal erg denken aan het utopische perspectief dat door Huxley in zijn laatste boek *Island* wordt geschetst als een spirituele betovering en inspiratie.

Diezelfde betovering wordt ook door de laatste Franse denker nagestreefd, die zich een erfgenaam beschouwd van al het Franse denken na Nietzsche, te beginnen met het vitalisme van Bergson: Bernard Stiegler. Stiegler gelooft zelfs in een tweede Franse Revolutie! De vergaande automatisering in de nabije toekomst kan die perspectieven bieden al kan het ook de verkeerde kant op gaan. Hij noemt dat een *pharmakon*, dat zowel helend als giftig zou kunnen zijn. Om dat in de goede richting te duwen propageert hij de *Ars Industrialis* die hij in Parijs via een comité van aanbeveling in de wijk Seine-Saint-Denis als een experiment voor een periode van tien jaar heeft geïntroduceerd. Om daar - om te beginnen - de zorg op te zetten die daarvoor in navolging van de ideeën van Heidegger, maatgevend zal moeten worden.

Stiegler was ooit een rabiante volger van de leer van Sartre: het is het kapitalisme dat mensen van hun vrijheid om te kiezen heeft beroofd. En dus besloot hij tot het omgekeerde en overviel op gewelddadige wijze zijn eigen bank. Hij zag zich wel genoodzaakt daartoe om zijn jonge gezin met vier kinderen te kunnen onderhouden. Maar hij werd gepakt en verdween voor 5 jaar achter de tralies. Daar wijdde hij zich aan een universitaire studie om als filosoof uit de kast te komen (zoals hij dat zelf formuleert). Daar riep hij als een nieuwe Saint-Genet - de volksheld van Sartre - de hulp in van de alternatieve denkers Lyotard en Derrida die op het denken van Sartre doorborduurd. Hij meent nu die twee denkers weer te hebben overstegen door zich te enten op het werk van Bataille en diens geloof in een evidente andere economie; een economie die zich baseert op het principe dat voor niets de zon op gaat en water en de lucht de natuur voedt, waarvan de opbrengsten eenvoudig collectief geoogst kunnen worden. Het was steeds de macht van de elite die alles en iedereen dienstbaar wilde maken, die dat verstoorde. Bataille wist dat in een tekst te verwoorden die nota bene midden in de Nazitijd werd opgesteld en na de oorlog werd verspreid (*'La Part Maudite'*, eng. *'The Accursed Share'*, 1949)!

Toch past hier een flinke kritische noot. Al veel eerder keerde de op marxistische leest geschoeide socioloog Bourdieu zich tegen de denkers Sartre, Foucault en Deleuze. Cultuur is volgens Bourdieu een zich steeds afzetten tegen elkaar en de lagere klassen door een vorm van distinctie. Hij hield deze denkers voor dat het voor een kritische theorie van het grootste belang is zich van de eigen positie te vergewissen, die maar al te vaak zeer bevoorrecht is en met allerlei heimelijke praktijken en methodes zo wordt gehouden. Zo verweet hij

Sartre bijvoorbeeld dat hij ondanks zijn nadrukkelijke sympathie voor de Algerijnse bevrijdingsbeweging, helemaal geen weet te hebben van de omstandigheden waaronder deze antikoloniale strijd zich ontwikkelde, wat elke solidariteitsverklaring tot een gratuite vertoning maakt. Datzelfde gold in zijn ogen voor Foucault en zijn solidarisering met de beweging van Lech Walesa in Polen die de Russische overheersing ten val bracht. Bourdieu verweet Foucault valse dweperij en het instellen van een nepotistisch gilde-academisme.

In de ogen van Bourdieu gedroegen die Franse vrijdenkers zich aan hun apart opgezette faculteiten zich als ware pophelden. Ze stelden zelf een veel striktere orde in dan de orde die ze zelf meenden te doorzien. Die orde vormde een soort universitair corporatisme van meesters en totaal toegewijde slaafse leerlingen. Welnu: in een zeer prikkelend boek - 'Onderwerping' getiteld - spiegelt de schrijver Houellebecq, die ook al niets moet hebben van dat zogenaamd linkse elitaire denken, de lezer voor waar het allemaal toe kan leiden. De alternatieve denkers die op het Zijn gefixeerd zijn als een doorslaggevende essentie van het Al - oftewel Allah, hebben via de democratische instituties de overheersing van de islam in de politiek naïef in huis gehaald. De universiteit worden allengs bekostigd door oliedollars uit het Midden-Oosten, omdat de Franse staat er via de failliete schatkist er geen gat meer in ziet. En dus zit er niets anders op dan maar een verlichte Sharia in te voeren en alle docenten over te halen zich daarnaar te voegen. En zo wordt dan in de ogen van Houellebecq bij de volgende Franse verkiezingen in 2021 het lot van het Verlichtingsdenken beslecht. En natuurlijk ook van de Wild One in zijn uitzinnige Popsceen! Zo verwordt de Modernistische Trance tot een nieuwe religieuze Trance. Niet meer aangevoerd door sjamanistische vrijheidsrituelen opgevoerd in poptempels, maar door religieuze onderwerpingsoproepen, vanaf de minaretten in menige Westerse metropool rondgebazuind.

Einstein was meer een magisch begaafd wetenschappelijk denker maar nog geen moderne chaossjamaan van de trance in bovengenoemde zin! Hij probeerde het wezenloze te leren onderkennen als totale relativiteit en tot een superkracht om te vormen die was te beheersen binnen het relatieve perspectief van een te verbeteren wereld. Hij brak daarvoor met het fundamentele inzicht van de Euclidische leer, dat ruimte en tijd vier dimensionaal waarneembaar zijn, ook in metafysische zin. Deeltjes of golven zijn niet bezig lineair te vervliegen, maar in een statische vierdimensionaliteit permanent aanwezig. Hier verloor hij de relativiteit weer uit het oog. Wat de krachten aan natuurlijks en bovennatuurlijks losmaakten in de vorm van strijd en bezwering was aan hem niet besteed.

Nog steeds is het Moderne in haar intellectuele beleving het romantische niet te boven gekomen, zodat het ook de onontkoombare ondergang niet werkelijk onder ogen kan zien en voor het Zijn en het leven zoals het is en zich veranderd, kan kiezen. De metaforen waarin het leven, seks en de dood worden aangeduid zijn dodelijk afgezaagd

om zo de destructieve realiteit van de passies te omzeilen. De sociologie fixeert zich op het alledaagse in plaats van op het ongewone dat dag in dag uit, zich aan het beoordelende publiek openbaart! Zo is ze ook gefixeerd op alle negativiteit aangezien ze op oplossingen veronderstelt in plaats van op verworvenheden. Klassentegenstellingen moeten opgelost worden in plaats van te zien dat ze eigenlijk helemaal niet bestaan anders dan binnen de socialistische theorie. Terwijl blijkt dat er alleen van elkaar afwijkende milieus bestaan die hun geëigende levensstijlen en gedragspatronen voortbrengen en rond elkaar wentelen om hun gedaantes steeds weer in een zich tegen elkaar afzettende wederkerigheid te revolutioneren. De milieu's willen als het ware steeds weer opnieuw aan elkaar ontsnappen maar zijn gedoodverfd om zich in de historie te laten vervliegen. Hun stijlen en levenspatronen worden collectief opgelegd en gewijzigd naar de wisselende omstandigheden, ook door meningen over de buiten te sluiten anderen te genereren. Alleen afzonderlijk optredende individuen hoeven zich daar niets aan gelegen te laten liggen als ze aan de Inquisitie - in al haar sociaaljuridische vormen en hoedanigheden - weten te ontkomen.

de mythologie van de terminator

Maar er kan een andere visie worden aangehaald waarin wel een voorstelling wordt gemaakt hoe de ban is te breken. In de populaire cultuur gebeurt dat in magische stripverhalen die teruggrijpen op de heldenverhalen uit de mythologie. Van Heracles tot Simson, van Spiderman tot de Hulk.

De Terminator, oftewel Arnold Schwarzenegger in levenden lijve als Hollywood icoon, is als Heracles wiens krachten hem te boven gaan, of zoals de Bijbelse figuur van Simson, die het volk fataal de weg wijst. Met dit verschil dat Arnold in de film, en niet in de werkelijkheid (daarin blijkt hij een politieke pragmatist die het tot Gouverneur van de TM-staat bij uitstek - Californië - brengt!), tot een ware sjamaan wordt die de krachten weet in te zetten om zichzelf en zijn medestanders te redden en de tegenstrevers te vernietigen die in een andere realiteit weer ongenaakbaar terugkeren!

Onze hang naar avontuur - naar uitzonderlijk leven - roept onmiddellijk diezelfde krachten op om ze in te zetten in een uitdaging. Maar weinigen zijn zich bewust van de kennis en vaardigheid die is vereist om dat ook te kunnen beheersen en existentieel in te zetten. Dit vormt de drijfveer voor een ware culturele revolutie, voor het beteugelen door het individu van de maatschappelijke disciplinerende. Sociologie is (opgeborgen binnen de bezweringsformules en rituelen van Marx en Weber, Aron en Bourdieu) blind voor een dergelijke vooruitgang als sociale en zelfs technologische verandering. Sociologen behandelen elke progressie als enerzijds handelswaar of anderzijds als taalspel en zien niet wat er werkelijk in het verschiets ligt, vooral op dienstbaar en connotatief niveau: het gevoel van intellectuele verruiming van de beleving van de werkelijkheid. Niet als toename van

vrede, welvaart en gemak, maar als verbreding van de existentiële horizon!

Wat het modernisme heeft voortgebracht was aanvankelijk comfort, eerst voor de hogere milieus van elites en maffia's, later voor het gewone volk. Vervolgens bevestiging en erkenning, eerst van algemene rechten, later van het Bijzondere en het Eigenaardige. Het ging niet alleen om smaak en de uitdrukking van verschil alleen, maar steeds meer om de uitdrukking van een apart gevoel van uitbundigheid: in het Westen het gevoel van ongebondenheid en ondeugd, 'born to be wild', nu weer in het Oosten het gevoel van overheersing, het dwepen met de figuur van de 'bandiet', de asociale misdadiger. Dit zijn algemene voorstellingen die de ontwikkeling van een mystiek georiënteerde beschaving in de weg staan, gevoed door de schier onvoorstelbare ontwikkelingen in de wetenschap en techniek. Zij verdwijnen na contemplatie, waarna van hoog tot laag de nieuwe hang naar mystiek en later de hang naar sjamanisme weer vanzelf terugkomt nadat de godsdienst tot vervolendamisering verwordt, tot het toeristisch bezichtigen van Romaanse en Gotische kerken die de mystieke erediensten en rituelen wegdrücken of aan de aandacht onttrekken.

Maar nu het aardse sociaalparadijs verwezenlijkt lijkt, is het gevoel van ultieme bevrediging van de zintuigen opgedoken. De algemene roes en verslaving aan directe zinnenprikkeling is het belangrijkste wat de waren- en wapenproductie de algemene mensenmassa levert onder moderne voorwaarden. Dit betekent een nieuwe fase in het moderne, waarbij functionaliteit in dienst staat van het voortbrengen van de trance-ervaring. Het geproduceerde is niet meer in de eerste plaats utilitair, het is een voortbrengen van Kunst en gekunsteldheid dat alle zinnen streelt. Deze ervaring heerst bij tijd en wijle, als de tijd rijp is en het gewin het toestaat, maar het is voorbehouden aan het grote publiek bij uitstek. En juist de performers, de popsterren en politici, zijn aan dat publiek en zijn in vorige fases ontwikkelde grillen volledig overgeleverd.

Hier nu schuilt een gevaar voor het nobele Modernisme. In de tuin der lusten zijn de heersende natuurwetten waaraan ook het menselijk ras altijd onderhevig was, uitgesteld. Daarmee is het gevoel van beheersing en beheersbaarheid zoekgeraakt, zowel wetenschappelijk als sociaal. Dat was een kwaliteit van het leven dat het socialisme juist altijd als basiswaarde had gepropageerd en waar het over struikelde omdat het de mensen geen bevrediging schonk buiten de algemene disciplinerende om. Het kan nu dus alle kanten uitgaan. Naar de sterren misschien, hoewel haast uitgesloten. Of op vele catastrofale manieren naar de ondergang in No-Time. Want het Moderne betekent nu meer dan ooit sociale onbeheersbaarheid en onoverbrugbare tegenstelling, omdat het grote maar uiterst diverse publiek zich nooit meer de wet laat stellen of voorschrijven. Het moderne project is dus niet zozeer nog niet af, het is onbeheersbaar en stuurlaas aan het worden, ondanks alle goede bedoelingen. Want de macht is allang niet meer waar het om gaat, de macht is ook allang nog slechts instrumenteel en niet meer op de zinnelijkheid betrokken van de overheerster.

Hier zien we een tweede belangrijke misvatting van de sociologie opduiken: de veronderstelling dat IT-technologie het super panopticon levert dat op simulatie is gebaseerd en waarover Foucault prakkiseerde. Alsof computers dat kunnen controleren en alle beslissingen nemen. Juist de proliferatie, als daar al sprake van is (eerder is er sprake van de overbevrediging met spelsceances, een nieuwe staat van trance). Zo is al helemaal geen sprake van een globale gemeenschap. Integendeel de IT blijkt alleen te werken op de schaal van een regio en daarbuiten geen economisch effect te ressorteren. Het verdeelt de aarde daarmee in nette, geschakelde afgezonderde economische eenheden in verschillende niveaus net zoals bij een server-netwerk. Maar wel met dezelfde constante dreiging van vitale congestie! In de netwerk-regio's zijn er maar bepaalde zaken steeds hetzelfde en gelijk: Intel, McDonalds en Coca Cola en het stelsel van autowegen. Steeds is dat net niet attractief genoeg om er een uitzonderlijkheid en aantrekkelijkheid van een regio mee te garanderen. En dat is tegenwoordig op wereldschaal een vereiste door de enorme mobiliteitsvergroting die zorgt voor de snelste vorm van kapitaals- en warencirculatie en daarmee welvaartsbevordering. Hier ziet de sociologie over het hoofd wat het belang is van de al te reële mobiliteitsmogelijkheden en hoe die te disciplineren en tegelijk te bevrijden en overstijgen zijn; maar ook het specifieke intact laten daarvan. De sociologie overdrijft steeds dat algemene en onderschat de bevrediging van het specifieke, als een effect van de voortdurende pacificatie en begrips- en respectsvorming die het Moderne tot maatschappelijke hoeksteen heeft gemaakt in plaats van het gezin, de staat en het koningshuis! Dus ook niet Vattimo's 'desoriëntatie'. Alles is proliferatie vanuit het eigen vrijgevochten centrum en niet omgekeerd. Dit is zeker geen emancipatie, het is maar een bepaalde weg die misschien hopeloos vastloopt in romantische overwegingen. Oplossingen liggen hier niet in besloten. Hier blijft het residu van de Griekse opvatting dat het volk gelijk staat aan de slaven die dichterbij de natuur staan en aan wie cultuur als vermaak moet worden bijgebracht, bijvoorbeeld doormiddel van sport, spel en tijdverdrijf.

globalisme

'Globalisatie' is een verschijnsel van trancemodernisme dat alleen is voorbehouden aan Westerse landen. Hier is mobiliteit doorslaggevend. Vergelijk Rusland, waar het bezit van een auto, zelfs van het duurste type nog steeds betekent dat men alleen binnen de eigen regio kan reizen en anders op openbaar vervoer of het vliegtuig is aangewezen. Rusland zou de weg naar verspreiding van de mobiliteit kunnen bereiken, maar dat duurt nog zeker tien, twintig, dertig jaar. Voor Rusland geen Route 66! Resteren de vliegvakantie voor de happy few en voor het volk dat er alle overvloedige centen aan zal gaan besteden. Maar die zijn kort en leiden niet tot enige integratie, hooguit tot een beeld van waar men naar toe wil. En dat is altijd nog de Côte d'Azur. Alleen westerlingen reizen wereldwijd en weiden daar hun leven aan als in een trance. Desondanks totaliseert de trance en dat is te zien in het

verschijnsel van de betekenis van 'pop' dat wereldwijd de jeugd voedt in haar eigenzinnigheid. De held is onderworpen aan zijn fan die niet toestaat dat deze ontsnapt! Omgekeerd is de ware held degene die weet te ontsnappen aan de aandacht en zich toch weet uit te leven - wereldwijd - en dit is het enige globale tranceforme principe van de laatste tijd.

Communicatie is geheel wat anders dan mobiliteit en vrijheid; het vermogen tot opdoen en uitwisseling grenst aan de verwerking van gegevens, de kennisverwerving daardoor en het vermaak dat dat schept. Wel waarborgt de mobiliteit de mogelijkheid tot ontsnapping aan het web van restricties en warencirculaties. De postmodernisten (met van links postmarxist Castells tot rechts post-situationistisch marxist Baudrillard) hebben alle nadruk gelegd op de I van het verschijnsel IT, op 'info' dat maar een beperkte betekenis heeft voor de moderne mens. Die 'info' betekent alleen veel voor de versnelling van de productie, maar nauwelijks voor die van het leven. Dat laatste maakt alles een stuk gemakkelijker, wat door de producenten dwangmatig, maakbaar, hanteerbaar en (ver)koopbaar wordt voorgeschoteld. En vervolgens werd het verschijnsel 'mobiliteit' dat er alle mogelijkheden voor biedt over het hoofd gezien. Maar de gewoon moderne popcultuur is zelfs nooit eens goed op haar begrip gebracht, anders dan dat het een virtuele realiteit zou zijn die leeg is van betekenis. Juist niets is minder waar! Maar de betekenis neemt af met de jaren van aan- en inpassing, met de jaren van onderwerping aan de kindertijd en de jeugd van het nageslacht.

"From TV ads to soap operas, mediated experience is involved in contemporary constructions. The global and the local have never before interacted in such intense ways in routine, daily experience. Consumerism knows no boundaries. It neither respects domains once immune from its effects, nor supports existing markers of cultural territory. ....everything becomes a consumer item, including meaning, truth and knowledge.' Product image, style and design take over from modern metanarratives the task of conferring meaning. Intellectuals are demoted from legislative to interpretive tasks, as the seminar, not the lecture becomes the preferred medium of academic exchange. Architecture and town planning become matters for participation and consultation with clients, not expert blueprinting, and clergy find themselves encouraging higher levels of 'lay' involvement in the traditional churches. a 'heretical imperative' exerts itself, that denies unique truth and obliges one person's doctrine to be another's doubt. In the scientific scene, the old certainties of method and experiment dissolve as reason-based 'truth' is dismantled. And what was once a self-assured regime of patriarchal privilege is steadily undermined by feminism, another voice, insisting that human is not the end of the story..... anxiety and doubt seem to be the price paid for that sense of choice.... , the irony is that pluralism - which that tolerance permitted - now requires that truth be abandoned. The linguistic gap between description and reality and the interplay of power and discourse mean that science is suspect on more than one count: oversimplifying, it is either sheer surface or mere power."

. . . . schreef Gianni Vattimo in 1991.

Het wordt tijd de hang-up met het Postmodernisme achter ons te laten en eens aandacht te besteden aan wat werkelijk leeft onder de - vooral jonge - mensen!

Postmodernisme was - het moet maar eens gezegd - gewoon een vorm van misprijzend, tendentieus zwartgallige oubolligheid; een in navolging

van een Franse filosoof - Sartre - in oorlogstraumatiek blijven hangen. Het Zijn of het Niet-Zijn, de keus voor het onmogelijke of de Dood of de Gladiolen, ach wat doet het er nog toe! De Pomo's braken met het volkse maar wisten geen begrip voor het publiek aan de dag te leggen. Ze dachten dat de grote verhalen waren verbrokkeld toen het publiek eenduidig haar aanspraak op de vrijheden in ongekennde mate deed gelden. Het verhaal van de vrijheid houdt juist sinds de val van het communisme de wereld meer dan ooit draaiend! De Pomo's dachten dat de tekens nietszeggend waren geworden en de machtsstructuren waren vastgedraaid. Maar ze waren aanvankelijk zelf blind geworden voor het eigen micropolitieke machtsvertoog en de tekens en signalen van een nieuwe vorm van tegendraadsheid. Toen ze onder invloed van het denken van Foucault plotseling van hun eigen machtsaanspraken - en vooral de manier waarop ze dat zelf binnen de structuren van het academisme organiseren - bewust werden, schrokken ze zo hevig dat ze er maar een eind aan maakten, of opriepen Foucault maar te vergeten omdat de macht al niet meer werken zou. Of ze begonnen zich uit te putten in verwarrende scherpslijperij en hoogdravendheid en destructieve haarkloverij. Daarmee losten ze zichzelf op, verdwenen ze in de mist, in wolken van duister weten.

hypermodern

We zijn nog nooit zo modern geweest als tegenwoordig. Met dat verschil dat de modernisten niet meer pretenderen de wereld te kunnen verbeteren. Ze beseffen nu dat ze alleen nog kunnen proberen de destructie van de wereld te voorkomen door het waanzinnig blijven voortbrengen van kunstzinnige artefacten, zoals bij uitstek afzonderlijke indrukwekkende gebouwen in zelfregulerende kringloopomgevingen. De wereld van het modernisme is op en top een Sublieme Kunstwereld aan het worden, waar het nut op het tweede plan staat. En waar de kathedralen van de Kunst - de grote staatsmusea - ter vervanging van de Kerk en de TV de blik van het grote Publiek dat vroeger de solidaire geloofsgemeenschap vormde, naar zich toe trekken.

De technologische modernisten hadden alleen oog voor de T van 'IT'. de I van Info lieten ze over aan de Publieke Media. Ze vonden architecten bereid om hun avantgardisme op te geven in ruil voor een lucratief constructieve opstelling. Die architecten begonnen steden te ontwerpen volgens principes van optimaal berekend comfort en bereikbaarheid. Daaruit was elke vorm van cultuur verbannen of overgelaten aan de invulling door het publiek, aangemerkt als 'een vorm van openbaarheid'. Elke vorm van 'openbaring' is de modernisten echter altijd ontgaan. Zo werden hun ontwerpen bruikbaar voor elk soort regiem. Van West tot Oost!

Maar de popcultuur nam het invullen van de steden van de modernisten over, ondertussen elk regiem dat aan de publieke vrijheid lak had, uitdagend en verwerpend. Tot aan het China van Xi en het Noord-Korea van Kim aan toe. Dat werd CT, cultuurtechniek, oftewel

publieksbeheersing en ontregeling. In haar uitbundigheid brak ze ogenblikkelijk door alle oorlogstrauma's heen. En ze zette elke verkramptheid te kijk. Ze verving de cultuur van het nationalisme door een cultus der interculturele uitdaging. De popcultuur verwierp niet het modernisme, noch het Postmoderne maar verwerkte alles tot verschillende vormen van stijl en vooral verrassende stijlwisseling. Maar stijl was niet langer een onderscheid van sociale klassen, zoals de sociologen dat zagen, maar een uitdaging tussen publieke groepen en milieu's onderling. De oorlogs- en volksretoriek werd vervangen door de bezinging van dat waarvan men hield. Nooit langer nog nationale gevoelens! Nooit nog oorlogshelden en oorlogsmachinerie. Geef libidineuze energie de vrije teugel via allerlei uitdrukkingsvormen! Zo werden de steden binnen 'no-time' door popsignalen overwoekerd, beginnend vanuit de binnensteden. Zo transcendeerde de popcultuur het modernisme voorbij het Postmoderne. Geen transformatie maar een woekering van levenslustige en tegelijk fatalistische vormen: trance-formaties; trancemodernisme!

Maar de staat van Trance waarin het Moderne verkeert is een droomstaat in opwinding. Het is een ontsnapping aan de dagelijkse realiteit zoals eerder via de kerk en de Seks, iets waarin vooral architecten ook in hun werk goed zijn. Zij ontwerpen vooral ook droomvoorstellingen van sublieme gebouwen. En daarmee sussen ze tegelijk de wereld in slaap. Trancemodernisme wordt het Tranzz-modernisme van een virtueel voorgestelde perfectie van Schoonheid en Sublimicisme. Want tegelijk wordt het verwezenlijken van de voorstellen meer en meer een onmogelijkheid door technische en politiek-economische beperkingen. De architect verkeert in een staat van hybris: hij matigt zich het scheppende primaat aan. Maar nog altijd is hij niet de opdrachtgever, hoe graag hij ook zal willen en hoezeer hij de opdrachtgevers daartoe ook probeert over te halen hem die status te verlenen. Wie zijn dan wel de opdrachtgevers. Dat is niet het Grote Publiek in al zijn diversiteit. Dat zijn nog altijd in samenspraak de beheerders van het Kapitaal en de Staatsschuld, die een David Icke aanmerkt als de 'Reptilians'! Of Icke's samenzweringsgedachten letterlijk moeten worden genomen of overdrachtelijk zijn bedoeld of te interpreteren, doet eigenlijk weinig ter zake! Want hoe dan ook: de mensheid in het antropoceen is al vanaf de Mesopotamiërs overgeleverd aan de wetten van het scheppen en verdelen van geld en de handelswaarde van onder dwang voortgebrachte goederen ter vergroting van de macht en het bezit van een kleine verweven elite, zich profilerend met menig boegbeeld.

Wat voor vormen dit nu aanneemt kan ik illustreren met een artikel dat ik heb samengesteld over moderne superhoogbouw:

<https://www.johanmeijer.nl/images/nav/textfiles/TRANCEFORMALISME.pdf>

DE TRANCEMODERNE DICTATOR

De afgelopen eeuw worden zowel onder moderne als postmoderne condities gekenmerkt door het opkomen van politieke leiders die zich

opstelden als dictators zoals in Romeinse tijden. Deze leiders lieten zich voeden door moderne ideologieën waarmee ze hun achterban en bij het overnemen van de staatsmacht de hele bevolking organiseerden en vooral strak en meedogenloos disciplineerden in een gedachte dat hun politieke zienswijze de juiste was om de samenleving bijeen te houden. Zij losten daarmee het fenomeen op dat de feodale structuren in Europa - met koningen en keizers die regeerden namens een kerkelijke en plutocratische elite die het volk tot een vorm van slavernij dwongen - donderend instortten. Dat ineens stortten werd door technologische en economische vernieuwingen bewerkstelligd die alleen door de doorontwikkeling van het globalistische kapitalisme was te onderbouwen.

Het begon met Mussolini en het Fascisme; daarna het Nationaalsocialisme onder Hitler en haar Oost-Europese variant het Communisme onder Stalin. Mao was de eerste wereldleider onder postmoderne condities die zijn Rode Boekje gebruikte om een samenstel van volken - alle als strijdende klassen aangemerkt - de les te lezen die weer aan die van Lenin en Stalin was ontleend. Zelfs in West-Europa liep menige idealistische jongeling er mee weg, onderwijl zich individueel profilerend via de Popcultuur. Postmodernisme maakte het mogelijk de politieke motivaties af te wisselen met populaire motivaties en leefstijlen. Universiteiten werden de politieke broedplaatsen en Kunst die van de leefstijlen. Allemaal onder het mom van het streven naar Vrijheid in onmogelijke en differente hoedanigheden.

Maar in de Transmoderne Fase van de wereldcultuur wordt er niet meer gelezen en gedacht, maar gekeken naar de spectaculaire voorspiegelingen om daarop te reageren. En de nieuwe dictatoren haken daarop in. Als eerste Poetin die er Rusland weer mee op de kaart zet via de mediamiek gemanipuleerde aandacht. Er worden visuele spelletjes ontwikkeld die de smartphone mobiliseert om mensen massaal aan te spreken op hun passies en verantwoordelijkheden en vooral gespannen verwachtingen. Hierdoor ontstaan uitgedokterde sensationele momenten van beïnvloeding, vooral van de kooplust maar ook van het kiezersgedrag. Wat de leider zegt doet er veel minder toe dan het imago waarmee hij of zij het naar voren brengt en opdringt. Men leerde in het politieke kaartspel troefkaarten te trekken waarop beduusd maar onbeschroomd werd gereageerd. Zo wist de media- en vastgoedtycoon Trump de gedoodverfde eerste vrouwelijke wereldleider verrassend te verslaan in de strijd om het leiderschap van de positie van hoeder van de kapitalistische wereldorde. Een belangrijk middel is hierbij ook het voeden van publieke lethargie en algemeen cynisme en onnozelheid. Het kan de gebruiker van de smartphone allemaal steeds minder wat schelen! Hij of zij kijkt slechts voortdurend op het beeldschermpje en niet meer om zich heen. Zelfs als toerist gaat het vooral nog maar om de selfie!

Zo kan er een wereldleider opduiken die slechts wordt voortgedreven door een fanatieke aanhang die de stemmen weet te mobiliseren op cruciale en onverwachte momenten in machtsverhoudingen die aan de

geheiligde Politieke Democratie totaal weten te ontglippen. Zo wordt de nieuwe leider van de Europese Unie steeds nog door niemand buiten de bestuurselite gekend, maar toch via een slim kiesstelsel naar voren geschoven. Onze nieuwe baas en wereldleider zou wel eens zo iemand als de onbetekenende sociaaldemocraat en Limburgerse Bourgondiër Frans Timmermans kunnen worden, puur gedreven door de ambitie om zich naast Poetin en Trump te verheffen voor een semi fascistoïde Politieke Unie van wereldbelang. Maar evenzogoed is dat maar zo voor zo lang het duurt. Zo'n mediamieke leider wordt naar voren geschoven om hem meteen weer te laten falen omdat het allemaal al lang niet meer te 'behappen' is en slechts onderdeel van een mediamiek gebeuren, waarvan er vele zijn, allemaal indifferent en in feite en als het er op aan komt onbelangrijk.

Zoals bijvoorbeeld ook het Eurovisiesongfestival. Of the Champions League, of de Formule 1, of de Tour: Duncan Laurence, Frenkie de Jong, Max Verstappen, Tom Dumoulin for President of the World. Niet nationalistisch hoor maar wel de Baas van Europa en daarna de Wereld. Leve de PvdA ook tijdens de internationale Ramadan. En Netherlands second. En Poetin voor Sotsji, WK voetbal en de held van de Judo en Ijshockey! Profileer je Natiestaats mediamiek vooral op Wereldniveau als er maar een landgenoot de Baas is! Wel alles ineens te verliezen en helemaal af te gaan. Maar tot zo lang: 'We are the champions, no time for losers'. Zielepieten en zwartepieten denken we een plaats toe aan de rand van ons nog euforisch en comfortabel beleefde deugdelijke bestaan. Want wees zelfingenomen en overtuigd van het Goede dat we met de wereld voorhebben! In naam van de Baas!

Literatuur:

John Higgs: I have America surrounded, the life of Timothy Leary

Marshall McLuhan: Understanding Media, the extensions of Man; Gingko Press

Gianni Vattimo: The End of Modernity: Nihilism and Hermeneutics in Post-modern Culture; Translation of 'La fine della modernità' by John R. Snyder; Polity Press, Londen 1991

Voor de boeken van Huxley, Orwell, Heidegger, Sartre, Bourdieu, Foucault, Stiegler, Deleuze, Sloterdijk, Houellebecq en wie nog meer verwijs ik eenvoudig naar de website van Amazon.com, waar ze zo zijn op te sporen en aan te schaffen, zo men ze lezen wil en mijn beweringen natrekken. Of naar de Wikipedia voor zeer bruikbare samenvattingen van hun werken.